

PIRKANMAAN **M**AAKUNTAMUSEO

VALKEAKOSKI (SÄÄKSMÄKI), RAPOLA, KUTASTENTIE 69

Kertomus työhankeen valvonnasta 2.10.2006
Ulla Lähdesmäki

SISÄLLYSLUETTELO

Valkeakoski (Sääksmäki), Rapola, Kutastentie 69
Työhankkeen valvonta 2006

Sisällysluettelo	2
Hankkeen tiedot	3
- johdanto	3
- kuvaus	4
- yhteenveto	5
Lähteet	6
Arkisto- ja rekisteritiedot	7
Liite 1: Luettelo digitaalikuvista	9
Liite 2: Digitaalikuvat	10
Kartat 1:20000 ja 1:500	

VALKEAKOSKEN (SÄÄKSMÄEN) KUTASTENTIE 69:N ARKEOLOGINEN SEURANTA 2006

Kunta Valkeakoski
Hankkeen tyyppi Valvonta
Hankkeen lyhyt kuvaus Pirkanmaan maakuntamuseon kulttuuriympäristöyksikkö suoritti kaivinkonetyön arkeologisen seurannan 2.10.2006 Valkeakosken (Sääksmäen) Rapolan kylässä, Kutastentie 69:n tontilla. Kohde sijaitsee Rapolanharjun pohjoiskärjessä ja sisältyy Rapolan muinaisjäännösalueeseen. Tontilta ei ole aikaisemmin tehty kuitenkaan arkeologisia löytöjä eikä paikkaa ole tiettävästi tarkastettu. Seuranta tehtiin tontin uuden omistajan vesihuoltosuunnitelmien johdosta.

Valvonta tehtiin maakuntamuseon virkатыönä, kenttätöyryjohtajana toimi tutkija Ulla Lähdesmäki. Konetyön urakoi Ilmari Kaura Oy ja koneenkuljettajana toimi Timo Koivisto. Maanomistaja osallistui työhön lapiomiehenä.

Seuranta koski asuinrakennuksen koillispuolelle kaivetut vesihuoltolinjat (linjanosat 1 ja 3) sekä sähkökaapelilinjan (linjanosa 2). Seurannan yhteydessä ai havaittu merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä.

Tampere 3.10.2006

Vastuutaho/vastuuhenkilö Ulla Lähdesmäki
Työpanos Pirkanmaan maakuntamuseo/Ulla Lähdesmäki
Hankkeen alkupvm virkатыötä 3 pv
Hankkeen loppupvm 2.10.2006
Johdanto 4.10.2006
Pirkanmaan maakuntamuseon kulttuuriympäristöyksikön tutkija Ulla Lähdesmäki suoritti arkeologisen seurannan 2.10.2006 Valkeakosken (Sääksmäen) Rapolan kylän alueella, Kutastentie 69:n tontilla. Toimenpiteen syynä oli tontin uuden omistajan Joonas Vaasion yhteydenotto maakuntamuseoon syyskuussa 2006 vesihuoltojärjestelmän rakentamissuunnitelman johdosta. Vaasion tarkoitus oli rakentaa vesi- ja viemäriinjat sekä sähkökaapelilinja ko. tontille, omistamansa asuinrakennuksen yhteyteen. Rakennus on peräisin 1900-luvun alusta eikä siinä ollut vesihuoltojärjestelmää. Rapolanharju on pohjavesialuetta, minkä johdosta pihalle tuli rakentaa umpikaivo ja siihen liittyvät putkistot.

Rapolan harju on kokonaisuudessaan muinaisjäännösalueetta.

Tontti sijaitsee harjun pohjoiskärjessä; vaikka sieltä ei tunnettu kiinteitä muinaisjäänöksiä, maakuntamuseo katsoi, että hankkeen toteuttaminen edellytti arkeologista seurantaa (maakuntamuseon lausunto diar. 232/5423/2006), koska toimittiin muinaisjäänösaluerajauksen piirissä.

Linjojen kaivamisesta vastasi koneurakoitsija Ilmari kaura Oy:n Timo Koivisto. Työssä avusti lapiomiehenä Joonas Vaasio. Maakuntamuseo seurasi kaivuuta linjojen osilla 1-3, minkä jälkeen kaivamisen katsottiin voivan jatkua ilman seurantaa. tarvittavat linjat kaivettiin 120 m levyisiksi ja maksimissaan n. 2 m syviksi (vesihuolto) tai n. 50-60 cm leveäksi ja 75 cm syväksi (sähkökaapeli). Maa kuorittiin pääosin ohuin kerroksin ja seurannassa tarkkailtiin maakerrostumien laatua, väriä, mahdollisia rakenteita ja löytöjä. Kaivettua maata ei seulottu. Kohteen koordinaatit (yhtenäiskoordinaatit) otettiin Magellan GPS-paikantimella ja peruskoordinaatit MapInfo-karttaohjelmalla. Seurannan linjakartta piirrettiin MapInfo-ohjelmalla vesihuoltolinjasuunnitelman asemapiirustuksen pohjalta.

Kutastentie 69:n tontti sijaitsee Rapolanharjun pohjoispäässä, mt 3:n ja Kutastentien väliin jäävässä kolmiossa, harjun laskevassa rinteessä. Tontilla on sijainnut asuinrakennus ainakin 1900-luvun alkupuolelta asti. Kuninkaan kartaston 1775-1806 kartalla (nro 235) harjun kärjessä ei ole merkintöjä aikaisemmista rakennuksista: paikan mahdollista vanhempaa historiallisen ajan maankäyttöä ei tämän seurannan yhteydessä selvitetty tarkemmin. Havainnot viittasivat siihen, että tällaista maankäyttöä ei ole ollut.

Kuvaus

Linjanosa 1:

Vesihuoltolinjan kaivanto (ks. linjakartta) avattiin asuinrakennuksen koillispuolelle, kivijalan juureen, josta linjaa jatkettiin koilliseen vajaan 10 m (leveys n. 120 cm, syvyys alle 2 m). Tämä osa pihaa on maanomistajan havaintojen mukaan ollut mahdollisesti perunamaana aikaisemmin. Kaivannossa havaitut maakerrokset:

- ohut karikekerros pinnassa
- n. 10-15 cm tummanruskea humuksen ja mullansekainen hiekka
- n. 50-60 cm tumman ruosteeneruskea moreeni
- n. 30 cm hienojakoisempi ruskeankeltainen moreeni
- kaivannon pohjaan asti ulottuva keltainen tai harmaankeltainen hiekka

1. linjan kaivannosta tuli muutamain paikoin pintakerroksesta esille tiilen paloja. Kaivannossa ei havaittu merkkejä kiinteästä muinaisjäänöksestä eikä esihistoriallisia tai

muutoin merkityksellisiä esineitä.

Linjanosa 2:

Sähkökaapelia varten kaivettava edellistä kapeampi ja matalampi linja avattiin piharakennuksen itäpuolelle, kaivosta tien vieressä sijaitsevan sähköpylvään väliselle alavammalle osalle pihaa. Linjan itäpuolella sijaitsee pienehkö suoala. Havaitut maakerrokset:

- ohut pintakariker ja humuskerros
- keskimäärin 10 cm syvyydestä alkoi harmaankeltainen puhdas hiekka, jossa runsaasti juuria. N. 30 cm syvyydestä alkoi tumman oranssinruskea hiekka. Kaivolta n. 5 m etäisyydellä kaivannossa havaittiin heti kariker- ja humuskerroksen alta harmaa siltti, joka muuttui kaivannon pohjalla saveksi. Tämä liittyy viereiseen suohon.

Kaivannon puolivälissä karikkeessa ja n. 20 cm sen alla tuli esille tiilijätettä. Mitään merkkejä esim. tulisijasta ei havaittu; tiilet lienevät rakennusjätettä. Viereisen ulkorakennuksen peruskivien välissä ja alla havaittiin myös jätetiiliä.

Kaivannon alueella ei havaittu merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä tai esineitä.

Linjanosa 3:

Vesihuoltolinjaan kuuluva linjanosa kaivettiin kaivolta 1-linjaan. Sen mitat olivat vastaavat linjan 1 kanssa. Maakerrokset olivat samoin linjan 1 kaltaiset. N. 3 m linjalta 1 havaittiin pintakerroksissa vahvasti mustanruskeaa maata maksimissaan n. 25 cm vahvana kerroksena. Maa oli mullansekaista hiekkaa. Paikalla ei ollut esineitä tai rakenteita. Kyseessä on todennäköisesti rikastunutta puutarhamaata vanhalla talonpaikalla.

Yhteenveto

Valvotuilla linjoilla ei havaittu merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä tai irtaimia muinaisesineitä. Havaintojen perusteella ei katsottu tarpeelliseksi seurata enempää umpikaivon paikan kaivamista.

Tampere 3.9.2007

Ulla Lähdesmäki

Lähteet

T. Alanen, S. Kepsu, Kuninkaan kartasto Suomesta 1775-1806. SKS:n toimituksia 505, Tampere 1989.

Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset 2, 2005.

Seppälä, Sirkka-Liisa, pro-gradu -tutkielma

ARKISTO- JA REKISTERITIEDOT

KUTASTENTIE 69

Kunta	Valkeakoski
Kylä	Rapola
Kohdenimi	Kutastentie 69
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	
Muinaisjäännöstyyppi	
Muinaisjäännöstyyppin tarkenne	
Ajoitus	
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	-
Lukumäärä	1
Aikaisemmat tutkimukset	-
Peruskarttanumero	2132 02
Peruskartan nimi	SÄÄKSMÄKI
X1-koordinaatti	
X2-koordinaatti	
Y1-koordinaatti	
Y2-koordinaatti	
Z1-koordinaatti	0164
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	6793 303
P2-koordinaatti	
I1-koordinaatti	3340 663
I2-koordinaatti	
Koordinaattiselite	
MI-tiivistelmä	
 Kiinteistötiedot	
Kiinteistötunnus	3:80
Kiinteistönimi	
Maanomistaja	Joona Vaasio
Osoite	Kutastentie 69 37600 Valkeakoski
Lisätietoja	
 Aiemmat löydöt	-
 Sijainti ja maasto	Kutastentie 69 sijaitsee Rapolanharjun pohjoisjärjessä, mt 3:n ja Kutastentien välisessä kolmiossa. Tontilla sijaitsee 1900-luvun alussa rakennettu asuinrakennus ja piharakennus. Tontti on topografialtaan laskevaa harjunpäättä. Maaperä on moreenia ja hiekkaa. Asuinrakennuksen NE-puolella on todennäköisesti aikaisemmin

sijainnut peruna-/kasvimaana.

Ehdotus suoja-alueeksi

Tontilla ei tähän mennessä saatujen havaintojen perusteella sijaitse kiinteää muinaisjäännöstä. Alue sisältyy kuitenkin Rapolan muinaisjäännösalueen rajaukseen (pohjoiskärki).

Suojelutoimenpiteet kentällä

Maanomistajaa on informoitu Rapolan muinaisjäännösalueen merkityksestä ja muinaisjäännöksen huomioon ottamisesta maankäytössä yleensä. Mikäli hänellä on jatkossa kiinteistön tai tontin osalta olennaisia maankäyttösuunnitelmia, häntä neuvottiin olemaan hyvissä ajoin yhteydessä Pirkanmaan maakuntamuseoon.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Tontin nykyinen omistaja peruskorjaa rakennuksia, minkä yhteydessä v. 2006 piharinteeseen rakennettiin vesihuoltojärjestelmä.

Lähilöytöjä

Rapolan 1. lk muinaisjäännösalue (mj.rek.nro 908 010 001) sijaitsee harjulla, jonka pohjoispäässä Kutastentie 69 sijaitsee. Rapolan alueelta tunnetaan huomattava määrä esi- ja varhaishistoriallisia kiinteitä muinaisjäännöksiä ja irtaimia muinaisesineitä.

Lisätietoja

Tontilla tehtiin 2.10.2006 työhankeeseen valvonta (U. Lähdesmäki), koska alue kuuluu Rapolan muinaisjäännösalueen rajauksen piiriin.

Digitaalikuvat

2006 Työhankeeseen valvonnan digitaalikuvat, arkistoitu Pirkanmaan maakuntamuseon kulttuuriympäristöyksikön arkistoon

Valkeakoski, Rapola, Kutastentie 69
Työhankkeen seuranta U. Lähdesmäki 2006

Liite 1

Luettelo digitaalikuvista

Kuvat arkistoitu Pirkanmaan maakuntamuseon kulttuuriympäristöyksikön arkistoon
Kuvaaja Ulla Lähdesmäki

Kuvaussuunta SW = kuvattu lounaasta

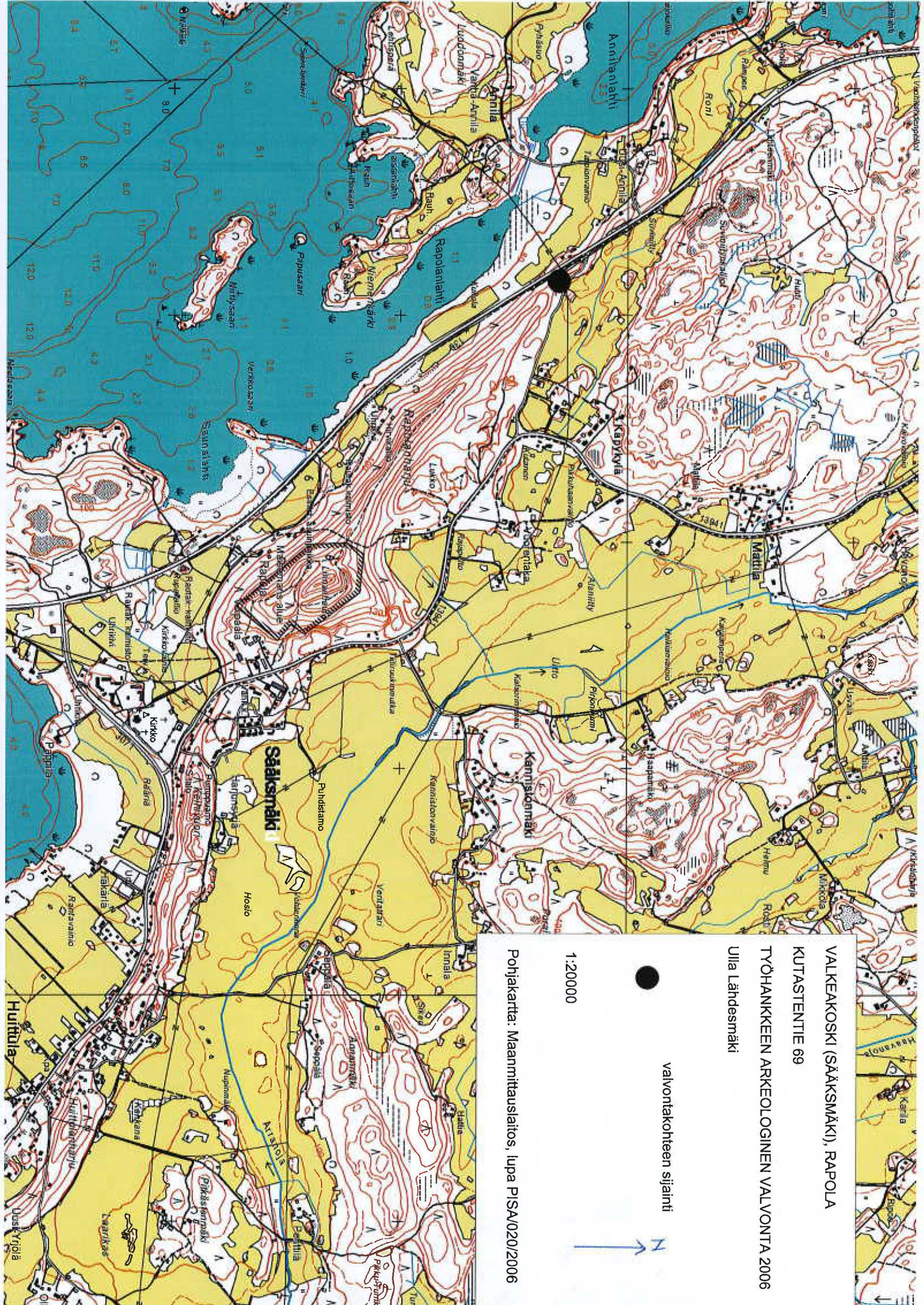
nro	aihe	kuvaussuunta	pv
1	Vesihuoltolinjan rakennuksen puoleinen pää ennen kaivuutyön alkua (linja 1)	NE	2.10.2006
2	Kaivinkonetyö käynnissä asuinrakennuksen kivijalan juuressa (linja 1). Kuvassa keskellä maanomistaja J.Vaasila	N	2.10.06
3	Linja 1, vesihuoltolinjan kaivannon seinämän yläosa	E	2.10.06
4	Linja 2, maasto ennen kaivuutyötä	SW	2.10.06
5	Linja 2, kaivon puoleinen pää, kaapelikaivannon seinämä	NW	2.10.06
6	Linja 2, kaapelikaivannon keskiosan valmista seinämää	NW	2.10.06

1. Asuinrakennuksen edustan maanpintaa ennen viemärikaivannon avaamista. Kuvattu koillisesta. Kuva U. Lähdesmäki/Pirkanmaan maakuntamuseo.

2. Viemärikaivannon pintakerrosten kaivaminen, esillä sekoittunut humuksensekainen hiekka. Kuvattu idästä. Kuva Ulla Lähdesmäki/Pirkanmaan maakuntamuseo.

VALKEAKOSKI (SÄÄKSMÄKI), RAPOLA
KUTASTENTIE 69

TYÖHANKKEEN ARKEOLOGINEN VALVONTA 2006

Ulla Länkesmäki

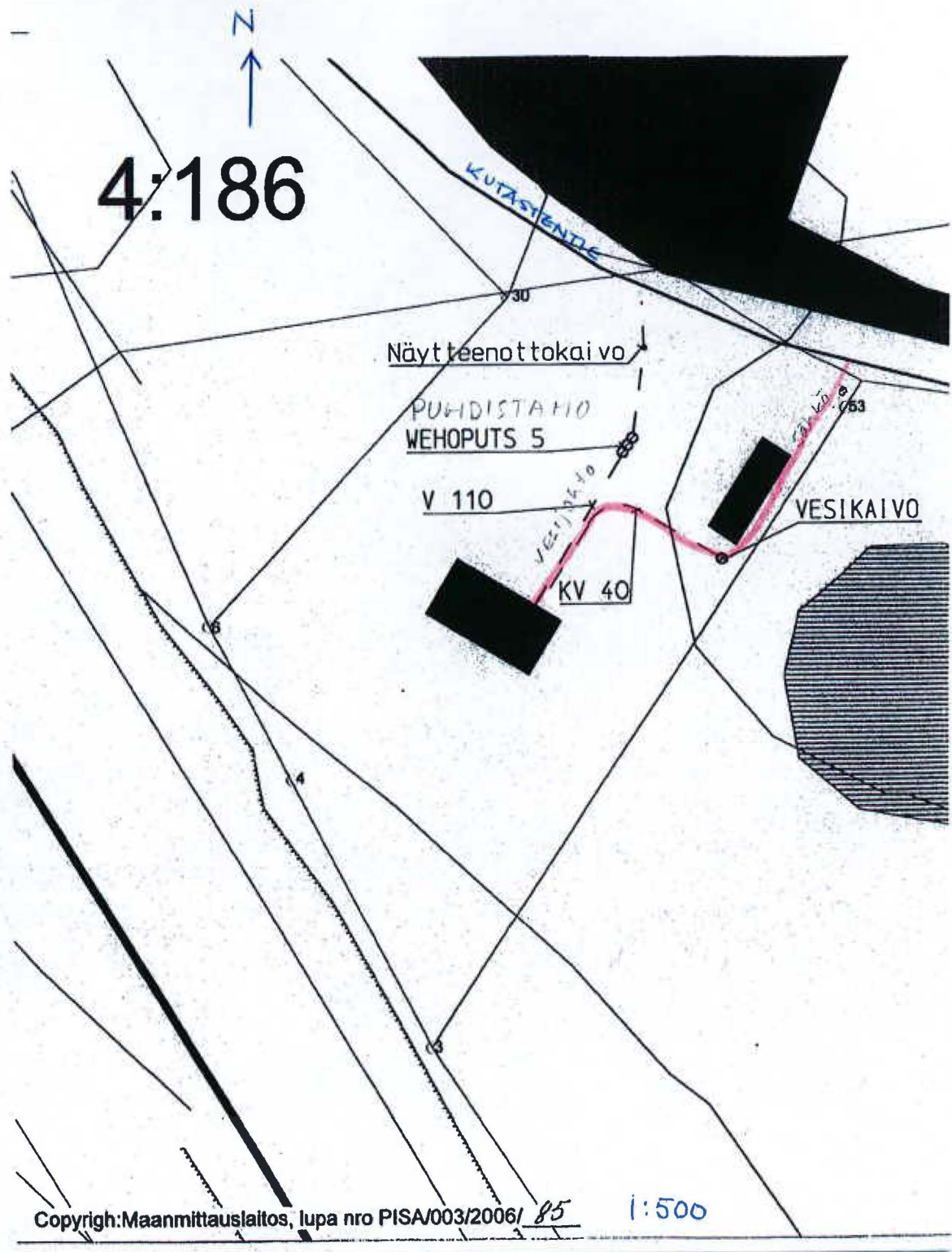
valvontakohteen sijainti

1:20000

Pohjakarta: Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006

Valkeakoski (Sääksmäki), Kutastentie 69. Kartta arkeologin valvomien kaivantojen sijainnista tontilla (asuinrakennuksesta ulkorakennuksen E-puolelta tielle johtava linja merkitty punaisella). Pohjakartta vesi- ja viemärijohtojen suunnitelmakartta (Alfa-Putki Oy, Valkeakoski).